

ПОВРЕДА ПРАВА НА ИМОВИНУ И НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ ИЗНЕВЕРЕНОГ „ЛЕГИТИМНОГ ОЧЕКИВАЊА.“

Приликом разматрања да ли треба „леgitимно очекивање“ заштитити, цени се не само интерес појединца или правног лица, која се позивају на легитимно очекивање, већ и јавни интерес у циљу успостављања њихове равнотеже.

Из образложења:

„Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је, као инвеститору, решењем о грађевинској дозволи Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре од 13.03.2018. године дозвољена изградња објекта мини хидроелектране Девихи 1 на реци Студеница, у оквиру заштићеног природног добра Голија на територији општине Ивањица. Након што је тужилац прибавио грађевинску дозволу и и 13.09.2019. године поднео пријаву радова, донет је Закон о коришћењу обновљивих извора енергије („Сл. гласник РС“, бр. 40/2021) који је ступио на снагу 22.04.2021. године, а чијим је чланом 5. став 3. прописано да се забрањује изградња хидроелектрана у заштићеним подручјима. Тужилац тражи да се тужени обавезе да му на име накнаде стварне штете и изгубљене добити настале услед забране изградње хидроелектране у заштићеном подручју исплати 5.790.148,40 евра са законском затезном каматом од дана подношења тужбе па до исплате. Тужбени захтев заснива на чињеници да му је, услед доношења Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, проузрокована штета јер није могао да доврши започете радове на изградњи мини хидроелектране Девихи 1...

...Врховни суд налази да су нижестепени судови извели правилан закључак о неоснованости тужбеног захтева за накнаду штете.

У ревизији, ревидент указује на повреду члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију о људским правима и чл. 58. Устава РС (повреда права на имовину). Указује на појам „леgitимног очекивања“ у контексту члана 1. Протокола бр. 1, те на то да легитимно очекивање постоји када је дозвола за градњу издата и када дозволу надлежна управна тела више нису могла укинути или на други начин опозвати и да представља саставни део имовине носиоца грађевинске дозволе.

У вези са овим наводима, ревизијски суд указује да је члан 1. Првог протокола уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, посвећен заштити имовине и прописује да свако физичко и правно лице има право на мирно уживање своје имовине, као и да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права. Следећи став истог члана, прописује да претходне одредбе ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима. Из правне анализе цитираног члана произлази да он садржи три важна правна правила. Прво је начело мирног уживања имовине, загарантовано како физичким тако и правним лицима. Ово начело представља темељ права на заштиту имовине у систему Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Друго је правило о забрани лишавања имовине, при чему та забрана подлеже изузетку, јер имовина ипак може бити одузета у јавном интересу, али само под условима које предвиђа закон или општа

начела међународног права. Коначно, треће правило прописује да државе уговорнице могу контролисати коришћење имовине у складу са општим интересима...

... Врховни суд указује да „легитимно очекивање“ треба да омогући појединцима који се налазе у посебном положају, да избегну штетно дејство промене правног режима на даље коришћење права којима располажу или права које основано очекују у већ покренутом поступку. Приликом разматрања треба ли легитимно очекивање заштитити, треба узети у обзир не само интерес појединца или правног лица која се позивају на легитимно очекивање већ и јавни интерес у циљу успостављања њихове равнотеже.

У конкретном случају, решењем о грађевинској дозволи од 13.03.2018. године, тужиоцу је дозвољена изградња објекта мале хидроелектране Девићи 1 на реци Студеница снаге 628 kw коју чине три целине, објекат водазахвата, објекат машинске зграде и доводни цевовод. По наведеном решењу је тужилац имао обавезу да у року од осам дана пре почетка извођења радова пријави почетак грађења објекта Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре. Тужиоцу је наведено министарство потврдило пријаву извођења радова на изградњи објекта мале хидроелектране 13.09.2019. године. Тужилац је приложио Уговор о извођењу радова закључен 10.01.2020. године са „Путеви“ д.о.о. Ивањица, као извођачем, према којем се извођач радова обавезао да изврши грађевинске радове на изградњи мале хидроелектране Девићи 1 (машинске зграде) у року од 75 дана од дана увођења у посао, при чему из утврђеног чињеничног стања не произлази да су предметни радови и изведени. Тужилац током парничног поступка није пружио доказе да је грађевинска дозвола којом му је дозвољена изградња МХЕ важила у време ступања на снагу Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, нити да му је због ступања на снагу овог закона грађевинска дозвола поништена и тиме онемогућен у изградњи објекта. С друге стране закон је донет у општем, јавном интересу који је несумњив и високо изражен јер се ради о заштити животне средине. У овој ситуацији, тужилац не може имати право на изградњу мале хидроелектране, противно закону, сем у случају прописаног изузетка којим се није користио. Следи да се не може говорити о легитимном очекивању тужиоца у конкретном случају, а поготово не кад је у питању захтев за накнаду штете на име изгубљене добити.“

(Из пресуде Врховног суда Прев 1815/2023 од 24.11.2023. године)